Exemplarul: Lei 3.—

ABONAMENTU

Un an	120
6 luni	60
3 luni	30

Tara Noua

Organ al Partidului Național-Liberal.

Redacția str. Românului 18. Administrația: Piața Avram Iancu 7. Arad.

Anul VI. — N-rul 14 | Apare de două ori pe lună sub conducerea unui comitet | Arad, 15 Iulie 1929.

Cl. Pădurul Cultural Arad

In așteptare — la muncă!

Țara întreagă urmărește, de o vreme încoace, cu multă luare aminte și cu îngrijorare, desfășurarea evenimentelor de sub guvernarea național-țărănistă. Și cu drept cuvânt, pentrucă oameni nepregătiți și lipsiți de o îndestulitoare experiență în ce privește sarcina conducerii unei țări, au ajuns la cârma acesteia.

După o foame îndelungată de a cârmui țara numai ei de ei, iată-i la putere.

După mari laude de sine fără de nici un temei real și după făgăduinți și mai mari, prin cari au răstornat cumpătul bun al mulțimilor și au presionat asupra Coroanei, iată-i de câteva luni, pe lucru. Și ce-au isprăvit?

Am văzut și-o simțim cu toții.

In locul raiului de mulțumiri, făgăduite mulțimilor cu gând de a parveni la putere, și-au îndopat din vistieria țării pe aproape toți agenții provocători și uneltele de partid din vremea opoziției.

In locul prosperării economice făgăduită țării, au sporit — și mai vor să urce — dările publice și au deslănțuit din nou furia scumpetei ucigătoare.

Finanțele țării, cari trebuiau să se resimtă în spre bine după ce a intrat în țară împrumutul extern pregătit de alții, trosnesc după însăși mărturisirea guvernanților noștri.

In locul unei mai bune orânduiri ale vieții publice — cetățenești și de stat — s'au apucat de a reface radical legislația și administrația țării, în special proiectând o reformă administrativă, inspirată în mare parte de trădătorul Stere, care, cum prea nimerit spune un confrate, vrea să vâre în noua reformă cât mai mult din principiile și din duhul Rusiei țariste și al celei bolșevice, pe lângă împrumuturi de idei maghiaro-austriace, așa de îndrăgite de d. Maniu.

Iar d'asupra tuturor acestor lucrări și proiecte ale guvernului, trebue să punem, în acest resumativ tablou, chestiunea „voinicilor" d lui Vaida, buni azi de a terorizà pentru rămânerea partidului lor la putere, iar ca mâine, când vor fi în opoziție, să provoace tulburări în țară.

Da; — dacă simțul primejdiei și al îngrijorării obștești nu i-ar pune la locul lor, din bună vreme

Politica lor externă?

Să nu mai vorbim și de aceea!

Tabloul ce am făcut până aci încă e prea suficient pentru a înțelege: încotro ne duce guvernarea național-țărănistă?

*

Ingrijorarea țării întregi e mare. Să nu mai grăim de viața politică a partidelor, cari își au în mod firesc sensibilitățile lor. Nu e vorba adeca numai de atitudinile partidelor din opoziție și că ele au găsit deja formulă unei acțiuni comune pentru a zădărnici proiectul de reformă administrativă.

E vorba de ceva mai mult chiar: Alături de aceasta înțelegere între olaltă a conducătorilor opoziției se întrezărește tot mai limpede nemulțumirea crescândă în obștea cetățenilor și mai ales în mulțimile dela sate, cari se văd acum ajunse pradă fulgerătorilor demagogi de ieri cari, ajunși la putere, nu se pot achita de angajamentele ce au luat asupră-și în vremea opoziției.

Țara întreagă e în așteptarea desnodământului politic, care nici nu va puteà întârzia prea mult.

Și e tocmai o norocoasă coincidență, că aceste sbuciumări, în cari se reoglindește slăbiciunea de a cârmui a guvernului actual, se petrec în vremea în care partidul național-liberal își reorganizează forțele, își sporește aderenții chiar din rândurile victimelor demagogiei național-țărăniste de ieri, își revizuește cadrele și mijloacele de acțiune pentru vremea, când țara-l va chema la datoria, ce de-atâtea ori și-a făcut-o și în trecut.

Deci, cu un cuvânt: Să așteptăm cu răbdare și să muncim cu stăruință pentru reorganizarea forțelor, pentru lămurirea problemelor ce ne așteaptă și pentru luminarea masselor populare.

Să nu-i lăsăm să plece...

Stabilizarea compromisă. — Situațiunea Guvernului. — Datoria opoziției.

Se împlinesc opt luni din ziua în care dl Vintilă Brătianu a pus demisia cabinetului d sale la dispoziția Regenței, pentru ca dânsa să aleagă mijlocul ch bzuit între desevârșirea operei de stabilizare printr'un nou guvern liberal sau *național* și satisfacerea orgoliului sec al unui partid mânat spre putere de o turmă înfierbântată de demagogia lui și pe care nimeni n'o mai putea stăpâni.

Și astfel Guvernul Maniu veni la putere.

Incăpățînarea actualului guvern de a veni la putere în momentul critic de care depindea stabilizarea, constitue o pierdere nemăsurată pentru țară. Deasurda au fost toate intervențiile d-lui Titulescu pentru un guvern național, deasurda sfaturile tuturor șefilor de partide, dl Maniu s'a arătat neînduplecat în fața tabloului dezastrului pe care o aduce pentru țară.

Imprumutul pe care un guvern național l'ar fi putut încheia în condițiuni îndoit de avantagioase, guvernul Maniu l'a încheiat cu prețul vânzării întregei țări în mâinile streinilor. Dar nu numai atât, creditul unui guvern național ar fi îngrămădit în piețele europene suma necesară până la concurența tranșei respective, sau poate chiar de două mai mult, pe când creditul deficitar al unui guvern Maniu a lăsat majoritatea tranșelor neacoperite și cu toate voiajurile expertului Lugoșeanu tranșa a doua a împrumutului este cu desevârșirea iluzorie, iar pentru echilibrarea bugetului guvernul votează noi și noi impozite, ceace este tocmai contra principiului stabilizării.

Condițiunile Stabilizării.

Pentru a urma o politică de stabilizare, se cere în primul loc ca țara să fie pregătită pentru stabilizare, trebue cu alte cuvinte ca politicei de stabilizare să-i fi premers o perioadă de prestabilizare, epocă de pregătire de care depinde aceasta grea operație. Fără de această perioadă de prestabilizare care condiționează întreaga operație care va urma, stabilizarea este condamnată după exemplul Belgiei la cel mai categoric eșec.

Perioada de prestabilizare cerea întrunirea următoarelor condițiuni:

Era nevoe de o balanță (de conturi) cât mai favorabilă adică trebuia ca exportul țării să fie mai mare în nici un caz însă nu egal sau mai mic de cât importul.

Ori de acest lucru s'a îngrijit d-l Vintilă Brătianu în cei patru ani cât a făcut pregătirea stabilizării.

Dacă se face stabilizarea și dacă reușește, dl V. Brătianu a pregătit-o se exprimă elogios d. prof. G. Tașcă, marele nostru economist.

In al doilea rând se cerea ca bugetul să l avem echilibrat. Această condițiune a fost deasemeni împlinită, în ultimii patru ani țara având un buget echilibrat.

In al treilea rând se cerea ca datoria flatantă să fie consolidată.

„Timp de patru ani s'a făcut consolidarea nu numai a datoriei flotante dar și a datoriei particulare. Și aceasta măsură se datorește tot prudentei politici financiare făcute de d. Vintilă Brătianu". (Expunerea făcută de d-l prof. G. Tașcă înaintea Camerei de Comerț și Industrie din București la 8 Aprilie 1927).

Stabilizarea și condițiuni ei depind de guvern care are toată răspunderea.

Guvernul Maniu va fi tras la răspundere în fața Regenței și a țării întregi pentru compromiterea stabilizări, atât de strălucit pregătite de d-l Vintilă Brătianu.

Guvernul Maniu și în special actualul ministru al finanțelor au dovedit cea mai neiertată nepricepere căci tocmai atunci când stabilizarea reclama în mod imperativ *fixarea tarifului vamal el l'au schimbat.*

Când se cerea în mod imperativ să se dea un impuls *producțiunei naționale* ei au venit cu măsuri vexatorii care revoltă pe producători și distrug bruma de producțiune pe care o avem, distrug comerțul și agricultura, și lasă noua recoltă pe mâinile samsarilor.

In aceste condițuni ne întrebăm ar mai putea să reușească stabilizarea?

Situațiunea politică.

Guvernul de azi s'ar putea numi guvernul legilor nenorocite și la sporirii de impozite. In afară de *crasa nepricepere* pe care am amintit-o mai sus și care definește caracteristic raportul exact dintre toți miniștrii de azi și departamentele lor, guvernul întreg în totalitatea lui, dă un îndueșitor tablou al incapacității.

Echilibrarea bugetului singurul capitol pe care guvernul Maniu vrea stabilizeze leul, este o armă primejdioasă prin capriciile ei în mâna nepricepută a d-lui Mihai Popovici. Și această nepricepere pe care zilnic o denunță d-l Charles Rist, cetățenii României-Mari trebue s'o plătească cu sudoarea frunții lor, această nepricepere ruinează bogățiile minunate ale acestei țări, îi distruge productivitatea, și o duce la râpă.

In partidul azi la guvern, extremisul Stere, cu toate modificările aduse proiectului de *Lege Adminstrativă* (f. puține din câte trebuiau făcute) este încă destul de tare de a târâ întreg partidul definitiv spre stânga.

Proectulde Lege Administrativă modificată sau nemodifică, este o clară dovadă de orientările viitoare ale acestui partid care dacă

aevea susţinea că se confundă cu ţara, apoi şi azi şi în viitor va avea amara desiluzie al trezirii conştiinţelor adormite.

Trezirea acestei conştiinţe naţionale faţă de manoperile acestui guvern a cărui politică duce ţara în mod fatal în orbita Moskovei Steriste şi oferă plocon toate minunile de bogăţie ale ţării noastre, trusturilor financiare germane, este în întregime:

Datoria opoziţiei.

Partidul Naţional-Liberal al cărui rol este de aceaş importanţă fie la guvern fie în opoziţie, are datoria să vegheze de viitorul ţării întocmai aşa precum a veghiat şi asupra trecutului ei.

Nu de năzuinţi dictatoriale are nevoe această ţară şi partidul liberal infierează cum se cuvine toate aberaţiile fasciste sau de alt soi, care ar veni să tulbure viaţa necăjită a României unite „prin voia *bunului D-zeu.*"

Datoria opoziţiei şi în special a partidului liberal al cărui tradiţie se confundă cu istoria acestei ţări constituţionalmente monarhice, este să respingă cu toată tăria ori ce tentative de a distruge unirea înfăptuită cu jertfă de sânge, să respingă cu toată tăria o lege administrativă dictată de omul Moskovei trădătorul Stere, şi dacă alte mijloace nu-i stau îndemână să se retragă din parlamentul României-Mari pe vremea cât acesta votează cu entusiasm animalic legea celui mai mare duşman al ei şi prin care ea însăşi se condamnă la moarte.

Fie ca acestă umilită ţară să se trezească cu un ceas mai de vreme în faţa primejdiei care o paşte, să cunoască cu un ceas mai de vreme miseria în care a adus-o *aventura* unui guvern Maniu. Atuncea din lungul în latul pământului românesc va răsuna din mii de piepturi: *Să nu-i lăsăm să plece...*

Dacă epoca fericită al unui Vlad Ţepeş a apus de mult cu toate încercările de reînviere, rămâne totuş un for în ţara asta care să judece aşa cum se cuvine.

Să nu-i lăsăm să plece... Vor strânge *ei* impozitele pe cari *ei* le-au votat şi se vor îneca *ei* în dezastrul mlăştinos în care au înecat viitorul de aur pe care această oropsită ţară a avut dreptul s'o ceară şi să aştepte.

Aurelian.

Deşteptaţi-vă!

Vin „Voinicii" şi „Străjerii..."

E vorba de voinicii dlui Vaida-Voevod, care n'ar fi şi Voevod dacă n'ar avea şi voinici la dispoziţiile sale.

Nu facem de fel glumă pe tema aceasta, care a început să preocupe opinia noastră publică prin două împrejurări: că organizaţia Voinicilor trece în domeniul realizărilor practice, şi că înfăptuirea acestei organizaţii trezeşte tot mai mult nedumeriri.

Căci, în definitiv, de ce este vorba?

Guvernarea naţional-ţărănistă, care nu e în stare să se achite de marile făgăduinţi pentru ţară — de cele către prieteni se achită necontenit — şi prevede că are să reintre în opoziţie, se gândeşte la unele mijloace, prin cari să-şi prelungească guvernarea şi pe cari să se razime pentru a teroriza când vor părăsi puterea.

Organizaţia de voinici li-s'a părut deci, a fi cea mai potrivită, şi au şi înjghebat-o sub cuvântul, de a-şi cultiva tineretul; căci, dragă Doamne, după părerea şefului guvernului, aceasta ar fi în tradiţia Ardealului.

Dar, bine, d-le Maniu: Când tradiţia ardeleană erà în rostul său cel mai desăvârşit şi gemeam sub călcâiul unguresc, nu Te-am auzit, nici odată nici *măcar vorbind* despre necesitatea organizării tineretului, pe care acum doreşti să-l organizezi cu primejdia de a constitui o putere nouă alături şi în concurenţă cu forţa publică constituită în Statul Român.

Din contră sub regimul ungar, în loc de a organizà tineretul din masele populare, partidul naţional ardelean s'a încercuit în îngrădirile circumspecţiei, de *autoritate* oficială de partid şi de *vârstă,* în aşa măsură încât chiar şi tineretul *intelectual* încă a trebuit să acţioneze energic împotriva inerţiei oficial tăţii partidului.

Astăzi, doar, cetele de voinici, recrutaţi din pătura poporului, va puteà aduce ţării mai bune servicii decât tineretul intelectual, împotriva căruia Vă îngrădeaţi odinioară?

Dar, ce le pasă guvernanţilor nostri de aceasta mare contrazicere, în care au căzut şi se complac: da nu fi organizat în destul forţele poporului atunci când trebuià, în faţa guvernelor ungureşti, şi de a înfiripa azi, când nu trebue, organizaţii cari pot deslănţui asupra ţării cele mai mari nenorociri.

Căci în definitiv, ce sunt azi şi ce pot fi ca mâine aceste organizaţii, ale „voinicilor" şi ale „strejarilor regelui"?

„Străjerii Regelui": mari şi grele cuvinte! Mai mult chiar! In ţara aceasta care are o Regenţă pentru durata minoratului Regelui şi o Armată pentru apărarea Regelui şi a Ţării, am ajuns sub actuala guvernare, ca „străjerii" acestia să prindă fiinţă, înainte de a se fi constatat vr'o necesitate de acest fel din partea factorilor în drept, în primul loc Coroana Şi mai mult decât atât: Domnul Vaida a crezut, că e suficient ca aceasta organizaţie să plece din cabinetul său; să-şi trimită pe şeful de cabinet, anonimul domn George I. Tăslăuanu, să înfăptuiască organizaţii de „străjeri", ca de ex. în Bucovina. Acolo, la Boian de pildă, şef al „străjerilor" a fost aşezar tocmai preotul gr. catolic!

Iar cu „voinicii" cum stăm? Stăm aşa, că, de pildă la Cameră, printr'o declaraţie cetită în numele partidului liberal, s'a reproşat cu drept cuvânt, că înaugurarea steagurilor voinicesti, ce s'a făcut la Blaj, s'a făcut cu concursul şefilor eclesiastici ai domnilor Maniu şi Vaida.

Şi tot astfel nu demult, partidul liberal din judeţul Târnavei-mici, va să zică din preajma Blajului, printr'o hotărâre unanimă a dat pe faţă „amestecul mitropoliei Blajului în luptele de partid", fireşte: alături de „străjerii" şi de „Voinicii" d-lor Maniu şi Vaida.

Organizaţiile aceste de concurenţă faţă cu puterile organizate în stat, pe cari vrea partidul naţional-ţărănesc să-şi sprijinească rămânerea la putere iar ca mâine acţiunea în opoziţie, mirosă şi a nitică politică catolică.

Aceasta încă trebue să se ştie alături de cele atât de reuşit spuse de curând de către d. I. G. Duca în Cameră despre primejdia politică a constituirii de organizări quasi-militare: cu fruntaşi, stegari, centurioni, tribuni, cu senat regional în frunte cu câte-un consul!

Şi, după cum se spune în statutul voinicilor: *regiunile* sunt cele stabilite de legea administrativă," cu care tocmai acum îşi încearcă norocul partidul naţional ţărănesc.

Aşa se vede, oamenii lucră cu bune socoteli: administrative, quasi-militare şi chiar confesionale.

Cei înţelegători şi răspunzători *deşteptaţi-vă.!*

In jurul complotului fascist

Agenţia „Rador" a fost autorizată a comunica în străinătate următoarele:

Acheta privitoare la tentativa de complot continuă. S'a stabilit că fostul colonel August Stoica, persoană lipsită de seriozitate, încerca de două luni să formeze organizaţii aşa zis fasciste. Fiul lui, inginerul Stoica, şeful unei secţiuni din atelierela aeronautice ale arsenalului armatei, a surprins buna credinţă a patru ofiţeri inferiori şi mai multor maeştri şi lucrători, obţinând adeziunea lor la această organizaţie. Autorităţile erau informate despre toate aceste uneltiri. Acum în urmă şefii convocară două reuniuni în timpul nopţii la care membrii fură invitaţi să se prezinte cu arme.

Asemenea uneltiri fiind contrare legilor în vigoare autorităţile au ordonat Sâmbăta trecută arestarea participanţilor. Au fost arestate 28 persoane dintre cari doi ingineri, un fost colonel, patru ofiţeri inferiori, 10 măeştri, trei subofiţeri şi opt lucrători. De îndată ce ancheta poliţiei va fi terminată chestiunea va fi deferită justiţiei.

CONSFĂTUIREA DELA PREZIDENŢIA CONSILIULUI

Marţi seară s'a ţinut la preşedinţia consiliului o consfătuire la care au participat d-nii Maniu, prim ministru, Al. Vaida ministru de interne, Gr. Iunian, ministerul de justiţie, general Cihoski, ministerul de răsboi, D. R. Ioaniţescu şi Ed. Mirto, subsecretari de stat la interne, Stan Emanuel, directorul general al siguranţei statului şi col Carapancea comisar regal.

Consfătuirea a avut drept obiect exclusiv chestiunea complotului descoperit zilele trecute.

SE VOR FACE NOUI ARESTARI

Cercetările în privinţa complotului se duc cu cea mai mare febrilitate.

Afară de cei cari sunt arestaţi, sunt foarte mulţi chemaţi spre a fi interogaţi sau confruntaţi, autorităţile voind ca fiecare arestare nouă să fie bazată pe dovezi temeinice.

In cursul zilei de eri au mai fost arestaţi locotonenţii Hanulescu dela batalionul administrativ şi Vasilescu dela depozitul de armament. Până în prezent sunt 32 de arestaţi şi numărul lor va creşte încă pe măsură ce autorităţile vor descoperi noui elemente ale complotului.

Pentru Neam şi pentru Lege

Fragmente din discursul părintelui fost senator Dr. Gh. Ciuhandu

(Urmare).

D. Al. Lepădatu, ministrul cultelor şi artelor: De ce era vorba?

Părintele Gh. Ciuhandu: E vorba de când s'a ţinut la minister o consfătuire, ca să luăm o înţelegere asupra modului, cum să găsim o formulă, după care să se facă constatarea averilor bisericeşti pentru toate cultele din ţară şi pe temeiul acesta să-şi câştige onoratul guvern informaţiunile.

D. Al. Lepedatu, ministrul cultelor şi artelor: Imi daţi voe să vă spun de ce nu v'am convocat. Pentru că aceasta intenţiune a mea, care se vede astăzi, cât de necesară erà ca să fie pusă în aplicare ca să ştim astăzi, care este situaţia materială a diferitelor culturi, cercetarea averii şi veniturilor lor, lucrarea acesta, pe care eu am iniţiat-o, imediat ce am venit la Ministerul Cultelor în 1923, mi-am dat seama de necesitatea absolută a ei; lucrarea aceasta, eu n'am făcut-o desăvârşit, din cauză că am găsit rezistenţă la însăşi bisericile şi la cultele la care am făcut apel şi, din nenorocire am găsit această rezistenţă chiar la biserica ortodoxă. Au fost erarhi, care au dat circulare, ca să nu se răspundă la acele chestionare, pe care le-am trimes în această privinţă, încât îmi este penibil să mai deschid această chestiune.

Pe viitor însă, vă pot asigurà, că nu se va putea face ceeace doriţi dv. cu toţii, adică o împărţire echitabilă a mijloacelor pe care Statul le oferă diferitelor culte, fără de a nu se cunoaşte mai întâiu situaţia materială a diferitelor culte. (Aplause).

In zadar vă plângeţi dv. că bugetul acesta este într'un fel sau altul alcătuit; în zadar faceţi critici acestui buget, pentrucă nu va fi om pe lumea aceasta, care să poată face un buget echitabil, fără ca să albă mai întâi cunoştinţă de situaţia materială a fiecărui cult şi de acela dv. care reclamaţi o echitate în buget, aveţi cei dintâi datoria ca să susţineţi iniţiativa ministrului şi să-l ajutaţi să facă această operaţie. (Aplauze prelungite).

Părintele Gh. Ciuhandu: Mulţumesc, domnule ministru, pentru această comunicare şi nu putem să avem nici unul din noi alt gând. Fiecare cult trebue să-şi pună la contribuţie, pentru necesităţile sale, averile sale, pentru ca Statul să se jertfească numai proporţional şi numai egalitar.

Ne trebue deci — cum se vede şi din acest prilej, — să ne gândim la înfiriparea unui program de politică religioasă de stat, în cuprinsul căreí programe să figureze, ca un punct esenţial chestiunea averilor bisericeşti catolice de origine dela stat, pentruca Statul român încă să-şi valorizeze faţă de ele drepturile pe cari le-a avut statul ungar din trecut şi să pună la contribuţie şi averile cultelor, pentru scopurile de cult.

Dar motivele acestei necesităţi vor fi mai evidente după ce vă voiu face expunerea ce urmează, în chestiunea patronatului.

7. „Patronatul" sau: Catolicii reţin averile dela Stat, dar nu vor să ştie şi de drepturile Statului faţă de ei.

Domnule preşedinte, domnilor senatori, trec acum la chestiunea patronatului şi reglementarea averilor patronale într'un senz care acopere interesele cultului catolic într'o mai mare măsură de cât pe ale Statului român.

Din acest punct de vedere, proiectul de lege suferă deasemenea de un prisos de consideraţie către cultul catolic. Căci iată de ce este vorba.

Mai întâi, în art. 36 din proiectul de lege se spune: „Drepturile şi obligaţiunile de patronat de orice categorie sunt şi rămân desfiinţate fără de nici o îndemnizare". Care este însă, după dreptul public ungar şi după o practică aproape milenară în viaţa Statului ungar, situaţia patronatului? Ce drepturi întrau în atribuţiile Statului în raport cu biserica catolică? Regele Ungariei, pe temeiul că înzestră cu moşii instituţiunile bisericii catolice, îşi zicea „patron" al bisericii aceştia şi prin urmare, în temeiul înzestrării

BLAJUL.

Sfinţirea steagurilor şi binecuvântarea pumnalelor dela Blaj a pus din nou într'o vie lumină atitudinea Bisericei Unite în noul Stat român.

De altfel, dacă gestul recent şi mai mult decât ciudat al Uniţilor poate da loc la noi polemici, el nu ese din cadrul simţimintelor şi atitudinei cu care Biserica Unită ne-a obişnuit de la Unire încoace.

Intr'adevăr problemele pe care le-a pus Unirea provinciilor transcarpatine cu vechiul Regat se rezumă, după părerea noastră într'una singură: existenţa şi rolul Bisericei Unite ardelene în noul Stat român.

Lăsând la oparte latura pur religioasă, vrem să arătăm înrâurirea puternică pe care o exercită şi piedeca permanentă pe care Biserica Unită o constitue pentru desăvârşirea Unirei.

Fără să se fi manifestat până acum în mod vizibil, ea înrâureşte pe nesimţite viaţa noastră de Stat; şi toată istoria politică a ultimilor zece ani, când se va scri cu deamănuntul, va sta martoră că Biserica Unită n'a fost un adăpost de reculegere al sufletelor, ci un puternic şi neîncetat imbold al patimilor politice. Şi la această constatare trebue să adăugăm, că toţi fruntaşii partidului naţional — cari de altfel constitue azi guvernul român — sunt fii duhovniceşti al Blajului.

In norocul minunat de a avea o unitate de limbă şi de religie desăvârşită, unitatea Bisericei a suferit pentru Români — sunt două secole de-atunci — o duresoasă ştirbire.

Ceeace sute de ani nu putuseră să înfăptuiască, o ademenire meşteşugită a realizat-o.

Românii încetau de a mai avea o biserică naţională, ei încetau de-a mai fi toţi de-o religie, pentru a deveni soldaţii unei biserici universale şi credincioşii bisericei asupritorilor lor.

Desigur nimeni nu va contesta meritul personal al fruntaşilor acestei Bisericî Unite în trecut. Nimeni nu poate să nu recunoască meritele ei culturale.

Nimeni însă nu poate uita, că Biserica Unită a împărţit de bună voe pe Românii ardeleni şi pe Românii de pretutindeni, în două.

Trebue să recunoaştem, că era pentru Ungaria un apreciabil succes. Şi, lucru ciudat, acest succes trebuia să devină mai important pentru magyari după Unirea Transilvaniei cu vechiul Regat.

Prin organizarea sa, prin apucăturile şi tendinţele sale seculare, Biserica de la Roma a căutat întotdeauna, ca prin mijlocul sufletelor şi al conştiinţelor să guverneze popoarele.

Fără scrupule prin apucături, lacomă după rezultatele materiale, — ea care n'ar fi trebuit să uite că Intemeetorul ei spusese: „Impărăţia mea nu este pământească", — ori unde s'a trezit o conştiinţă naţională dornică de a veghea singură asupra destinelor sale, Roma a intrat în conflict cu reprezentanţii Statului, ch ar când ei înşişi erau convinşi şi sinceri catolici.

Este de ajuns să reamintim pe Henric al IV-lea, pe Filip cel frumos, pe Ludovic al XIV-lea, pe Henric al VIII, monarchi care şi astăzi stau ca o protestare a noţiunei de Stat naţional impotriva urei Bisericei care, prin păstorirea sufletelor, caută să guverneze Statul.

Să mai reamintim lupta dârză a Statelor catolice împotriva Asociaţiei puternice a Jezuiţilor? Să mai vorbim de lupta lui Henric al VIII-lea cu Sfântul Scaun, de Pragmatica Sancţiune dela Bourges, şi în timpurile mai noi, de luptele Germaniei lui Bismark şi ale Franţei lui Combes şi Waldek-Rousseau?

Acestea sunt învăţămintele Istoriei.

Trecutul recent ne arată că Biserica de la Blaj nu vrea — sau nu poate — să uite că este fiică devotată a Scaunului de la Roma.

Spectacolul pe care l'au dat, la Incoronarea Regelui Ferdinand, Prelaţi Uniţi, nu poate eşi din minte.

Prelaţii Uniţi, ei, Români, nu au avut voe să asiste la Incoronarea primului Rege al tuturor Românilor.

Fiindcă sunt mai întâi catolici şi apoi Români, au trebuit să asculte de şeful Bisericei catolice — şi ştim câţi sfetnici magyari are Sfântul Scaun!

Ce dramă trebue să se fi petrecut în sufletul Episcopului Hossu, el care fusese unul din cei ce au adus Regelui Actul Unirei, el, care ca fost preot militar pe front, povestea cum ardelenii, care mureau pentru o cauză duşmană, îl întrebau: Vine Brătianu? Ce tragedie trebue să fi fost în sufletul acestui prelat român! Şi totuşi, Roma a dat ordin: întâi catolic şi apoi român Şi Hossu s'a supus: a stat afară în pridvor.

Desigur se va încerca, de cei interesaţi să se susţină, că acordurile de la Latran au făcut Sfântul Scaun independent, că deci este exclusă orice influenţă străină asupra Bisericei de la Blaj.

Dar acordurile de la Latran nu sunt în realitate decât cea mai desăvârşită supunere, în scopuri politice, a Sfântului Scaun către guvernul fascist. Şi este cunoscut că guvernul fascist, că Italia au fost întodeauna în cele mai bune raporturi cu Ungaria şi Bulgaria, cari au format întodeauna stâlpii politicei italiene în această parte a Europei. Dar personalul Vaticanului nu a fost întodeauna şi nu este oare, în mare parte şi în posturile hotărâtoare, alcătuit din Austriaci, Germani şi Unguri, toţi foştii inamici?

Oare ziarele nu au vestit de mai multe ori, din Roma, că nu ar fi exclus ca succesorul Cardinalului Gaspari, actualul conducător al politicei externe a Vaticanului, să fie Cardinalul-Primat al Ungariei, Seredy? Ziarele mai spuneau că, în cazul când Cardinalul Gaspari şi-ar păstra locul de secretar de Stat, este probabil ca să fie numit, un Subsecretar de Stat, care ar fi acelaş Cardinal-Primat Seredy. In orice caz, pentru bucuria Mitropolitului Suciu şi liniştea Episcopului Hossu, cardinalul Seredy a şi fost chemat la Roma, pentru a face parte din Comisiunea — formată exclusiv din Cardinali — care lucrează la alcătuirea jurisdicţiei interne a noului Stat pontifical, şi din care nu dezesperăm să vedem făcând parte şi Episcopul Mailath.

Am arătat mai sus care sunt învăţămintele Istoriei în lupta pe care Sfântul Scaun a dus-o neîncetat pentru supremaţia politică în lume.

Am schiţat mai sus care au fost de la Unire încoace, atitudinea Bisericei de la Blaj şi care ar putea fi, într'un viitor foarte apropiat, straniile raporturi între Roma şi Blaj: Mitropolitul Suciu primind ordine de la fostul Cardinal-Primat al Ungariei.

Desigur că nu ridicola exhibiţiune, care s'a terminat cu o scenă de operă-comică, prin sfinţirea de steaguri şi bine cuvântare de pumnale, ne-a făcut să ne ocupăm de Biserica de la Blaj.

Rana este mai adâncă, problema este mai gravă de cât un simplu vis războinic al Mitropolitului de la Blaj, pe care laurii lui Juliu al II-lea îl împiedică să se odihnească.

Este vorba de existenţa Bisericei Unite în noul Stat român.

Inainte de 1918, fiinţa unei Biserici Unite constituia pentru Români o mare durere. In noul Stat român, ea constitue un pericol naţional şi de Stat.

Până la 1918, pentru Români exista un Stat şi o religie.

De la Unire avem o categorie de Români care sunt întâi catolici şi apoi români. De aceea spuneam mai sus, că beneficiile desbinărei religioase a Românilor Ardeleni, trebuiau să apară mult mai importante, pentru Unguri după 1918. Prin Biserica Unită de la Blaj, Vaticanul are ultimul cuvânt în treburile Ardealului. Şi Vaticanul sunt toţi Germanii, Austriacii, Ungurii şi, mâne Cardinalul Seredy, care va porunci şi mai imperativ Mitropolitului Suciu, în noua sa calitate de Primministru al Papei.

Soarta a vrut mai mult: ea a fost mai generoasă cu Uniţii de cât se puteau aştepta şi ei şi Ungurii. Oare Guvernul de azi al României nu este compus în marea sa majoritate de fii duhovniceşti ai Blajului — „fraţi ai celeilalte strane" cum îi numeşte atât de bine Mitropolitul Bălan?

. . . . . .

Cel mai frumos exemplu de unificare a unui Stat, ni l'a lăsat cardinalul Richelieu.

Turburată în năuntru, scăzută în afară, el a lăsat Franţa, când a închis ochii, mărită, puternică şi temută.

Dar primul act al marelui Cardinal a fost cucerirea cetăţei La Rochelle, cuibul protestantismului. In zadar Carol I şi Buckingham el însuşi în fruntea flotei engleze, au ajutat pe Hughenoţii asediaţi în La Rochelle. Cardinalul a învins, căci destinele Franţei nu puteau fi oprite în calea lor, de credinţa unei minorităţi susţinută de inamicul secular.

. . . . . .

Blajul trebue să înţeleagă că, sub ordinele unui Şef, care se află peste graniţă, Biserica Unită este o piedică permanentă în calea destinelor neamului nostru.

Este poate prea timpuriu, sau prea mult, să cerem Blajului să reintre în Biserica Ortodoxă Naţională a Românilor, contopire care ar fi fost totuşi firească după Unirea de la 1918.

Dar îi putem cere, ca Şeful Bisericei catolice române să fie român, să se afle în România.

Putem cere Blajului ca el să fie întâi Român şi apoi catolic.

Ion I. Plessia.

„Păreri Libere"
Nr. 9 | 1929, Bucureşti.

Cultul Eroilor la Hălmagiu.

Societatea „Cultul Eroilor" Arad va serba în cursul lunei Octomvrie 1929 aniversarea de 10 ani a Apuseni). Cu (Munţii Hălmagiului ţinutul luptelor din prilejul acesta se va desveli şi un monument în comuna Hălmagiu, care va simboliza trecutul istoric al acestui ţinut, în luptele de desrobire ale iobagilor şi în marea ofensivă românească din anul 1919, când armata românească a vechiului regat în unire cu trupele voluntare ardeleneşti, legionari şi gardişti, a pornit din Hălmagiu la Budapesta.

Societatea „Cultul Eroilor" Arad invită la aceste serbări pe toţi aceia, cari au luptat în ţinutul Hălmagiului şi pe toţi iubitorii de Ţară şi Neam.

In vederea pregătirilor (transport, cartiruire, inlesniri posibile) cei cari doresc să la parte la serbări, sunt rugaţi să binevoiască a-şi trimite adresa, printr'o simplă carte postală către Societatea „Cultul Eroilor" Arad, cel mai târziu până la 1 August 1929, urmând să li-se trimită programul şi toate instrucţiunile dedetaliu.

Pentru cei cari nu cunosc ţinutul Munţilor Apuseni, este un prilej binevenit pentru o plimbare în aceasta regiune pitorească, cu escursiuni la Ţebea Iamormântul lui Avram Iancu şi la Brad minele de aur.

---

bisericii, avea dreptul de a numi el însuşi nu numai pe episcopi, ci şi pe canonici şi alţi demnitari superiori bisericeşti. El avea o ingerinţă şi chiar dreptul de colaborare la investitura cardinalilor făcuţi de Papă din clerul ungar.

Dacă dreptul acesta al regelui ungar depe vremuri este un drept majestatic ori o autorizaţie eclesiastică din partea Romii, e o controversă ce nu s'a deslegat nici în cele şase veacuri din urmă. Cunosc însă legi de stat ungar, cari dau dreptul la concluzia, că exercitarea dreptului de numire prin regele este mai mult un drept majestatic de îndată ce bula papală, pretinsă a fi dat asemenea autorizaţii încă primului rege ungar, este apocrifă. La lupta dintre papalitatea şi regalitatea ungară, pe această temă, m'am raportat deja; iar aci rămâne să fixez numai un lucru de drept public: ca fără să se fi pronunţat legislativa română de până aci, *dreptul de numirea episcopilor noştri catolici de către Papa* a trecut deja *prin fapt* în mâna regelui român, iar noi, de data aceasta, avem datoria să afirmăm drepturile Statului, pe cari le-am moştenit deodată cu catolicii noştri, de a avea Statul nostru cuvânt decizător la numirea episcopilor, canonicilor şi altor dignitari superiori catolici. Şi dacă am constată că din oricare motiv n'am vrea să exersăm prerogativa numirii acestora de către Stat, să o abandonăm printr'o legiuire *directă* şi nu prin înconjurul unui concordat.

Căci, de pildă, care era starea de drept în fosta Ungarie, în special cu privire la uniţii noştri, cari ne interesează mai deaproape?

Mitropolitul Atanasie, prin declaraţia sa dela 1701, făcută în Viena înaintea împăratului, a renunţat la dreptul de alegere prin sobor a mitropolitului unit, iar pe baza aceasta mitropolitul Atanasie primeşte numire din partea împăratului. Sinoadele greco-catolice ardelene de mai apoi nu mai erau sinoade electorale, ci, în conformitate cu actul de numire împărătească dela 1701, ele aveau să *propună 3 candidaţi* la scaunul de episcop unit ardelean. Practica s'a menţinut sub întreaga durată a Statului ungar. Cât priveşte episcopiile gr.-catolice mai noui dela Oradea, Gherla şi Lugoj, în privinţa aceasta Statul ungar nu a admis nici măcar sistemul ternar, ci de numire directă a episcopilor de către regele Ungariei. Cu ce drept trece acum, în România, acest drept de numire exclusiv în mâna Papei? Pe cât am aflat despre numirea unuia dintre episcopii greco-catolici mai noui numiţi, nici nu s'ar găsi la Ministerul Cultelor vreun act, deoarece numirea a făcut-o, — se zice — Papa singur fără vre-o înţelegere cu Statul român...

D. Al. Lepedatu, ministrul cultelor şi artelor: De care episcop este vorba?

Preotul Gh. Ciuhandu: De unul dintre episcopii mai noui. Nu ştiu cu preciziune, care... şi de ce nu ar fi mai bine să dăm bisericii greco-catolice întregi, dreptul de a-şi alege episcopii pe calea unui ternar propus regelui, cum era practica uniţilor din Ardeal?

Tot astfel s'au substras Statului român şi drepturilor avute cu privire la *numirea canonicilor* care rămâne chestie internă a bisericii catolice, cu toate că îşi menţine dela Statul român înzestrarea, care odinioară avea un echivalent şi un temeiul corespondent în dreptul numirilor din partea regelui. Concordatul, însă, prin art. 5 şi-a atras în beneficiul său numirea directă a titularilor la episcopat. Iar proiectul de lege, prin articolul său 36 desfiinţând patronatul, lasă ca numirea episcopilor şi canonicilor greco şi romano-catolici să treacă în mâna altui factor. Şi nu e bine aşa!

Dar, d-lor senatori, art. 37 din proiectul de lege ţine să normeze şi situaţia juridică sau titlul de proprietate asupra imobilelor şi bunurilor bisericeşti cu caracter patronal, aflătoare prin singuraticile comunităţi patronate, cedând acest drept comunităţii catolice, ceeace este de asemenea o greşeală şi un prejudiţiu în paguba Statului român. Căci, iată de ce este vorba:

Insuşi d. ministru lămureşte în partea expunerei de motive a proiectului său, chestiunea unor atari comune patronate. Eu, însă, ţin să complectez informaţia d-lui ministru cu aceea, că patronatul asupra comunelor catolice

Buletin de politică externă.

Tensiunea dintre Ungaria şi Statele Micei Antante pare a se fi atenuat, contele Bethlen dându-şi probabil seama de roadele nefaste a politicei ce duce. Nu ne-ar surprinde însă ca această buscă destindere în atitudinea Ungariei să nu fie doar o abilă tactică diplomatică a vecinei noastre dela Apus, care pentru noua ei orientare spre Franţa are nevoe, cel puţin în aparenţă, de un conciliant raport cu Mica Antantă.

Dacă raportul dintre Ungaria şi Mica Antantă s'a îndulcit, în schimb un nou incident aduce o serioasă atingere păcei din Balcani. Jugoslavia e nemulţumită de guvernul bulgar pentru amnestierea omului politic Radoslavoff, care este considerat ca responsabil de războiu şi participarea ţării sale alături de puterile centrale şi pe care conform tratatului dela Neuilly, Bulgaria era obligată să-l predea, deoarece n'a fost judecat de instanţele naţionale numai în virtutea delegaţiei date de aliaţi, iar nu să-l amnestieze fără voia aliaţilor. Zilnic, după ştirile din Scoplie au loc ciocniri sângeroase între posturile de frontieră bulgare şi jugoslave din apropierea Peschinei Ar fi mulţi răniţi între cari şi căpitanul bulgar Bascaloff.

*

In acest timp guvernul britanic pregăteşte reluarea raporturilor cu Sovietele, cu toată împotivirea opoziţiei şi al dominioanelor britanice. Pe semne guvernul britanic vrea să convingă Rusia să revie la realitate sau vrea să se lase ademenită de raiul roşu. Să aşteptăm desfăşurarea evenimentelor amintându-ne cum şi de ce aceste raporturi au fost întrerupte anii trecuţi. E interesant că singura ţară din Europa căreia i-ar surâde reluarea acestor raporturi este Italia şi deci pare că vizita dlui Mussolini la Londra n'ar fi streină de această combinaţiune.

*

Şi tocmai acum când Europa e frământată de dorul de pace şi năzuinţi revanşarde, d-l Briand vrea să prindă două muşte dintr'o singură lovitură. Şi într'adevăr dacă Federalizarea Europei mai întâi economică iar mai apoi politică ar reuşi, rezultatul ar fi de dublu efect. Definitiva învingere a ideii de pace şi o prevăzătoare apărare împotriva unei viitoare şi probabile expansiuni Americane, fie pe teren economic fie pe teren politic. Or, pe când d-l Briand lucrează la proectul înfiinţării unor State-Unite a Europei, d-l Poincare e chinuit de griji financiare. In expunerea pe care d-sa a făcut-o în Camera Franceză a declarat că refuzul ratificării acordului datoriilor interaliate, ar putea avea drept urmare cu Anglia şi Statele-Unite să nu consimtă la planul Young. Ratificarea acordului ar fi de o importanţă capitală pentru marea clădire de lichidare a războiului, ce se construieşte acum. D. Poincare aminteşte că planul Dawes a adus Franţei 1 şi jum. miliard franci şi deci a fost de mare folos pentru Franţa. Dacă Franţa va ratifica acordul cu rezerve, America va cere la scadenţa de 1 August nu numai achitarea datoriei comerciale ci şi a celei politice.

*

Planul Young atribuind României o cotă mult mai mică din reparaţii decât îi se cuvine, guvernul român a făcut o serioasă acţiune pentru satisfacerea justelor cereri ale ţării noastre, arătând pe deoparte condiţiile în cari România ar adera la aplicarea acestui plan şi cerând pe de altă parte să nu se ţie două conferinţe politice din cari dela întâia Statele mici să fie excluse, ci să se ţie una singură, la care să ia parte toate Statele creditoare a Germaniei.

Anglia a aderat la propunerea României. (Rador). A.

Decan universitar din Arad.

Aflăm cu multă plăcere, că d. Dr. Stefan Albu, medicul şef al Institutului obstretic din loc, a prestat cu laudă examenul necesar pentru docentură la facultatea de medicină a Universităţii Bucureşti. Astfel, reputaţiei de medicpracticant şi şef al unei Instituţii medicale din loc, i-se adăugă acum un nou titlu de aprecere şi de mai multă încredere, pentru cari îl şi felicităm călduros

Buletin de politică internă

Proectul de Lege Administrativă a constituit şi constitue încă o mare primejdie pentru guvernul Maniu, pe care l-a dus în săptămâna trecută în pragul demisiei iar acum îl pune în acut conflict cu Consiliul Superior Legislativ.

Discuţia acestui proect care probabil va începe azi, va atrage retragerea din parlament a opoziţiei conştiente şi va da loc curioasei scene în care autorul proectului va fi cel mai înverşunat critic al lui

Hotărât lucru Proectul cu pricina a constituit o gravă înfrângere pentru guvern. Căci, ori proectul a fost în întregime înfăptuirea *programului partidului naţional-ţărănesc* şi atunci acest program s'a dovedit a fi în marea majoritate *anticonstituţional* şi ca atare a trebuit să fie călcat în picioare, ori proectul n'are nici în ciin nici în mânecă cu programul partidului naţional-ţărănesc şi atunci Stere se dovedeşte conducător al partidului iar întreg guvernul o jucărie în mâna acestui om primejdios.

„Dreptatea" încercând să atenueze înfrângerea gravă a guvernului Maniu scrie de *„oarecari scrupule de ordin constituţional"* ale Regenţei şi cari au fost satisfăcute.

Este clară concepţia partidului dela guvern pentru care respectul constituţiei este un simplu *scrupul*, iar nu o datorie.

In ultimul timp un conflict serios s'a născut între guvernul Maniu şi Consiliul Superior Legislativ, pentru formularea cunoscutelor „Scrupule" de ordin constituţonal, şi în cursul căreia guvernul a acuzat consiliul că ar fi în intregire un organ al partidului liberal şi că ar sabota constituţionalitatea consiliului Maniu Stere.

Ori iată ce scrie „Indreptarea":

„In expunerea de motive a proiectului de reformă administrativă, guvernul şi autorii proiectului se războesc şi polemizează cu Consiliul Legislativ.

„Ori, se ştie că punctul de vedere al Consiliului Legislativ a fost îmbrăţişat de Inalta Regenţă, care nu cerea decât Constituţionalizarea proiectului.

„Aşa dar, guvernul nu se războieşte numai cu Consiliul Legislativ şi prin aceasta" perfectul acord dintre guvern şi Coroană" este încă o invenţie a presei oficioase".

Ne întrebăm cât va mai suferi Regenţa ca acest guvern de aventură să-şi bată joc de ţară?.

Aurelian

† STEFAN DRAGA

O necruţătoare boală a răpit din mijlocul nostru, în floarea vieţii şi a puterii de muncă pe ŞTEFAN DRAGA, prietenul şi girantul nostru responsabil. Dotat cu o modestie rară a lucrat enorm, neobservat în mijlocul nostru, atât la redacţia cât şi la administraţia ziarului „Tribuna Nouă", sacrificându-se cu acelaş drag unui ideal scump cu care s'a sacrificat luptând pe câmpul de luptă pentru înfăptuirea visului nostru naţional.

Din redacţia unde ai muncit cu atâta râvnă şi perseverenţă îţi zicem un ultim adio prieten drag.

Fie-ţi ţărâna uşoară şi memoria veşnică!

Tribuna Nouă.

a fost un nou mijloc de favorizarea catolicismului, pentru ca aceasta să se poată aşeza şi afirma între cetăţenii necatolici ai statului ungar, ca un element disolvant sub raportul religionar şi ca un factor politic. Acesta este adevărul pur în ce priveşte presărarea patronatelor exclusiv şi cu predilecţie printre comunele cu ortodoxi.

Căci, într'adevăr privind din punct de vedere geografic plasarea patronatelor acestora, vom găsi că acestea lipsesc în Ardeal şi în nordul Românismului ardelean, unde unirea, deci catolicismul, se consolidase din vreme. In Ardeal deabia că există câteva patronate de acest fel în beneficiul episcopiei romano-catolice şi în al arhiepiscopiei greco-catolice din Blaj. Grosul acestor patronate este plasat în Crişana şi Banat, unde catolicismul a aranjat şi susţinut în întreg veacul XIX o puternică ofensivă catolicizătoare, sprijinită tocmai pe patronatul acesta, care astfel, se dovedeşte ca un istrument de cucerire religioasă a ortodocşilor din acel ţinut al ţării.

In slujba acestei catolicizări prin patronatul aducător de scutiri dela cheltuelile pentru întreţinerea cultului de către creştini, au intrat nu numai averile catolice, de cari am pomenit adineauri, ci şi însuşi statul ungar, prin felurite instituţii ale sale, cum sunt Ministerul Agriculturii şi Domnilor, Ministerul de Finanţe şi căile ferate, — în afară de fondul pentru propogarea religiei catolice, care avea specifica misiune de a face acest propagandism între necatolici.

In privinţa acestor patronate, pe cari le-am examinat deasemeni în studiul meu de sub tipar, pot să vă dau, d-lor senatori, următoarele orientări, în cifre statistice geografice:

Ministerul Agriculturii sau al Domeniilor ţine îndatoririle de patron în 12 comune aparţinătoare Blajului, în cari cele mai multe au majoritatea ortodoxă, deci avem de a face cu o instituţiune de concurenţă. Alte 10 patronate ţine acelaş minister în episcopia greco-catolică din Lugoj, şi 39 în episcopia romano-catolică din Timişoara, deci în partea absolut covârşitoare po teritoriul Banatului; aşa dar, în total 61 patronate ale Agriculturii.

Ministerul de Finanţe ţine 8 patronate în arhiepiscopia greco-catolică a Blajului; 12 în eparhia Gherlei, 1 în aceea greco-catolică a Orăzii, 3 în a Lugojului, 2 în episcopia romano-catolică din Satu-Mare, deci 27 patronate ale Ministrului de Finanţe.

Căile ferate ocrotesc 8 comune greco-catolice şi 15 romano-catolice, toate în Banat, laolaltă 23 patronate dintre cari 15 sunt sate cu majoritaţi ortodoxe.

In total, aceste trei instituţii de Stat au angajamentul de a ocroti materialiceşte catolicismul în 54 parohii greco-catolice şi 57 romano-catolice, laolaltă în 111 comune...

I. P. S. S. Mitropolitul Aradului Nicolae Bălan: Sunt mai multe biserici patronate la judeţe la comune.

Părintele Gh Cuhandu: Patronatele comunelor şi patronatele, pe cari le susţin particularii, nu le-am trecut aci, decât numai pe acelea cari sunt în sarcina Statului.

Mă complectez: Cele 111 patronate în sarcina Statului se repartizează pe ţinuri astfel: 32 din Ardeal, 13 în Crişana şi vre-o 66 în Banat.

Despre fondul religionar catolic care-şi are plasate moşiile în Banat, trebue să adaug, complectând, informaţia de de mai sus, că din cele 152 comune patronate de acest fond, 69 sunt în eparhia greco-catolică, Oradia; 46 în cea a Lugojului, deci 115 cazuri de patronate greco-catolice, destinate a distruge Ortodoxia prin tot atâtea comune ortodoxe, unde sunt plasate aievea şi unde în cele mai multe cazuri, majoritate credincioşilor o dă Ortodoxia şi nu Catolicismul.

Aceste patronate, cari sunt şi un factor de militantism economic-confesional catolic printre noi, înseamnă şi o înzestrare a catolicilor, prin drept de proprietate pentru viitor, cu biserici, case parohiale şi alte realităţi de ale comunelor bisericeşti, ridicate sau dăruite de Stat. Şi atunci, care va fi starea lucrurilor de mai apoi? Aceşti catolici, cari au avut norocul, că au fost înzestraţi de statul ungar prin dreptul de uzufruct asupra acelor realităţi, le vor stăpâni pe viitor ca proprietari.

Aceasta va fi, d-lor senatori, situaţia din viitor cu privire la bisericile, casele parohiale de provenienţă patronală de Stat în toate cele 111 cazuri de patronate ale ministerelor, a ceeace noi nu o putem voi şi dacă am voi-o n'am avea cu ce s'o motivăm. Este în joc aşa dar, şi un interes moral şi material de Stat să salvăm un prestigiu şi o avere de Stat, pentru Stat!

(Va urma)

Cetiţi şi răspândiţi ziarul

„Tribuna Nouă"

Tiparul Tipografiei Diecezane, Arad